

Vrij, Onverveerd Het Parool

maandag 26 februari 2018

'Geld is fijn, maar waardering telt'

Charlotte Schleiffert en Arjan van Helmond hebben met zeer verschillend werk de Jeanne Oosting Prijs 2017 voor schilderkunst en aquarel gewonnen.

SOPHIA ZÜRCHER
AMSTERDAM

→ De winnaars van de Jeanne Oosting Prijs exposeren samen in Bergen.
foto AAD HOOGENDOORN

Het is toeval, verzekert Charlotte Schleiffert, haar tekening met de titel Award in Museum Kranenburgh in Bergen. Ze had die 3,5 meter hoge tekening namelijk net een maand af toen ze hoorde dat ze de Jeanne Oosting Prijs 2017 had gewonnen. Het werk toont een modieus gekleed vrouwenlichaam met een Afrikaans masker als hoofd. Op haar rechterhand balanceert een poppetje, als een Oscar.

Schleiffert haalt haar inspiratie uit glossy's, kranten, National Geographic, etnografische musea en reizen. In haar tekeningen en schilderijen gebruikt ze al die bronnen intuïtief. In haar atelier in Rotterdam liggen dozen vol knipsels van fotomodellen die ze combineert met bijvoorbeeld maskers of dierenkoppen.

"Ook al heeft een vrouw in mijn tekening een vogelkop, ik zie haar wel als mensfiguur," zegt Schleiffert. "Ik vind mijn figuren wel krachtige vrouwen, maar het komt ze allemaal niet aanwaaien. Misschien gaat het ook wel een beetje over mezelf, je moet overal toch wel hard voor werken, want niks komt zomaar."

'Misschien gaat het ook wel een beetje over mezelf, je moet overal toch wel hard voor werken'

Het winnen van de Jeanne Oosting Prijs was een echte verrassing. "Ik kreeg opeens een mail of ik de prijs in ontvangst wilde nemen. Natuurlijk! Het geld is mooi meegenomen, maar het is vooral leuk om waardering te krijgen."

Uit het lovende juryrapport: 'De vrijheid die haar figuren zich toe-eigenen, gaat gelijk op met de vrijheid die Schleiffert etaleert in haar schildertechniek.' Naast verf en krijt gebruikt ze namelijk ook onconventionelere materialen als aluminiumfolie, oilstick en textiel. Volgens Schleiffert krijgt haar werk zo 'meer body'.

Tegenstellingen centraal

In haar tekeningen zet ze altijd één figuur neer, en in haar schilderijen combineert ze doorgaans een vrouw met een of meerdere andere figuren in een contrastrijke setting. "Het gaat in de schilderijen om een tegenstelling, bijvoorbeeld tussen oost en west, rijk en arm, man en vrouw. Er ligt altijd een idee over een verschil aan ten grondslag. De vrouw in *Electronic waste* (2018) staat bijvoorbeeld voor een afvalplek in Afrika waar de westerse wereld haar afgedankte computeronderdelen dumpst."

En hoe kwam het onbedoeld voorspellende Award dan tot stand? "Ik wilde een tekening maken over het fenomeen van prijzen winnen in de film- en muziekwereld. Ieder jaar weer die Grammy's en Oscars. Ik denk dat ik een foto had gezien van een vrouw die haar arm boven haar hoofd houdt, met haar handpalm naar boven. Dus ik vond dat er iets op die hand moest staan."

Het poppetje komt van een tekening die al maanden rondslingerde. "Ik herinner me uit mijn kleuterschooltijd dat we onze moeders moesten tekenen en hoe leuk ik dat vond. Vanuit datzelfde positieve gevoel ging ik poppetjes tekenen." Eentje daarvan is dus nu in Award terechtgekomen. "Ik teken eigenlijk gewoon waar ik zin in heb."

SCHILDERIJEN DIE ALS HET WARE UIT ELKAAR ZIJN GEVALLEN

Arjan van Helmond, de tweede winnaar van de Jeanne Oosting Prijs 2017, schildert gefragmenteerde werken.

Porseleinen beeldjes, vloerkleden, servies, potplanten. Het zijn alledaagse, bijna banale, onderwerpen. "De impact zit niet in het plaatje," stelt Arjan van Helmond. "Die zit in de manier van afbeelden, hoe je het beeld oplaadt met schilderijachtige gebaren. Het is de werking van de verf die tot de verbeelding moet spreken."

Ieder schilderij begint met een herinnering. Daar zoekt Van Helmond een passende voorstelling bij, vaak een foto. "Ik moet er iets mee kunnen openen. Maar pas als ik ermee bezig ben, weet ik of er iets inzit. Ik heb eens werk van een jaar weggegooid omdat het maar niet wilde lukken. Ik bleef te dicht bij het plaatje."

Voor Bedscape Nr 10, te zien in Museum Kranenburgh, liet de schilder zich inspireren door een slaapkamer. Van onderaf zien we een bed met daarboven posters van Nirvana en Fear and loathing in Las Vegas, erboven opent zich een sterrenhemel. "De ideale tienerkamer. Maar tegelijkertijd wil die tiener natuurlijk weg van huis en droomt hij van verre oorden. De kleren op de grond zijn een soort eilanden. Het geheel is bovendien geschilderd op de legenda van een atlas: de namen en coördinaten van wereldsteden." Een aantal jaar geleden begonnen Van Helmonds voorstellingen uit elkaar te vallen. De fragmenten leken niet meer op elkaar aan te sluiten, alsof het beeld in stukken was gescheurd en daarna verschoven. Die verandering begon op een rommelmarkt in Berlijn. "Ik kwam bij een tafel vol spullen maar ik zag het meeste niet omdat ik op zoek was naar iets speciefs. Toen ik me dat realiseerde heb ik die tafel van alle kanten gefotografeerd en hem geschilderd in losse stukken. Zo kwam alles wat ik niet zag toch in beeld."

Voortaan stond telkens één object centraal in zijn gefragmenteerde werken. "Aan de randen gebeurt van alles maar dat staat er nooit helemaal op. Ook in het aansluitende deel staat het op de rand. Het zijn verdubbelingen van het niet-zien."

Tijdens zijn verblijf in het Luceberthuis in Bergen in 2017 drong zich een nieuw onderwerp op: de zee. "Meerdere keren per week maakte ik een strandwandeling. Die zee is er altijd. Op een bepaald moment zie je hem niet echt meer. De zee is in de schilderkunst enorm uitgemolken, onder andere door de Bergense School. Maar net als met die alledaagse voorwerpen en interieurs wilde ik er op een nieuwe manier naar kijken. Dat moest per se op één vlak, als een obstakel waar je tegenaan kijkt. In het begin schilderde ik nog huiselijke objecten in de golven: stoelen, een boekenkast, een ladder. Uiteindelijk bleef alleen het water over. Dan komt het allemaal aan op de kleur, de manier waarop de verf druipt of niet, de compositie en het perspectief. Dan gaat het echt over schilderen."

Jeanne Oosting Prijzen 2017: t/m 21 mei in Museum Kranenburgh, Bergen